

Ölüm Cezası Kalkmalıdır!

İçel Milletvekili Sayın Celal Kargılı, Türk Ceza Kanunu'ndan idam cezasının kaldırılarak, bu cezaların müebbed hapse çevrilmesine ilişkin 15.11.1971 tarih ve 2/578 sayılı kanun teklifini, gerekçesiyle birlikte Odamıza'da göndermiş bulunuyor.

Yaşama koşullarının henüz düzenlenemediği bir ülkede, işe «cezaların» insanileştirilmesiyle başlamak talihin bir oyunu (!) olsa gerek. Gene de, son günlerde oldukça konuşulan bu konu hakkında görüşümüzü belirtmekte yarar gördük.

Aşağıda Sayın Kargılı'nın Gerekçe ve Teklifini, sonra da bizim görüşümüzü bulacaksınız.

K

GEREKÇE

592 maddelik Türk Ceza Kanu'nunun 43 maddesinde İdam cezası öngörülmektedir. Oysa günümüzde idam cezası, uygarlık ilkeleriyle bağdaşmayan, insanlık dışı bir ceza olarak kabul edilmektedir. Gerçekten de, idam cezasının uygulanması, insanlık, adalet ve Anayasamız ilkeleriyle asla bağdaşmayan bir tutumdur. Örneğin, cinayet işleyen bir kişiyi idam cezasıyla cezalandırmak, cinayet işleyen kişinin vahşetine aynen iştirak etmek demektir.

Bu görüş, tarihin ilk devirlerinde Roma Hukukuna da hakim olmuş ve bu görüşten hareket eden eski Romalılar, «vatan hainliği» dışında hiç bir suçu idam cezasıyla cezalandırmamışlardır. 18 inci yüzyıldan sonra ise, dünyadaki bir çok ülke, idam cezalarını ceza kanunlarından çıkartmışlar veya kanunlarında bu ceza hükümlerinin bulunmasına rağmen bu cezaları uygulamaktan vazgeçmişlerdir. Nitekim, 19 uncu yüzyılda Portekiz ve Hollanda, 20 inci yüzyılda da Norveç, İsveç, Danimarka ve İspanya idam cezalarını kanunlarından tamamen çıkartmışlardır. İtalya ve Federal Almanya ise Anayasalarında, idam cezasının verilemeyeceğini hükme bağlamıştır. Belçika'da da 1862 yılından beri bir tek idam cezası infaz edilmemiştir. Öte yandan, başta Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere olmak üzere dünyanın bir çok uygar ülkesinde de idam cezasının kaldırılması yönünde yoğun çalışmalar mevcuttur,

Beccaria, Voltaire, A. Morellet, Diderot, Alfret de Vigny, Anrico Ferri gibi dünyanın en büyük düşünürleri, ceza vermenin amacını' suçluyu yeniden kazanmak, başkalarına ibret olmak ve insanların topluma zarar vermekten alıkoymak biçiminde değerlendirmektedirler. Yine 'bu düşünürlere göre, idam cezasının uygulanmasıyla bu amaçlardan hiç biri sağlanamamaktadır.

İdam edilen kişiyi hemen ortadan kaldırmakla, onun yeniden kazanılması olanağı yitirilmiştir. Bunda ibret alınacak bir durum da yoktur. Çünkü, insan üzerinde etkili olan, cezaların -şiddeti değil, devamlılığıdır. Nihayet, idam

cezasıyla insanlar topluma zarar vermekten alıkonamamaktadır. Yine adam öldürülmekte, kişilerin asılmalarını gerektiren suçlar yine tekrarlanmakta, toplumun huzuru yine bozulmaya devam etmektedir.

Yukarıdan beri ortaya koyulan bu hususlar açıkça göstermektedir ki, idam cezasıyla istenen amaçlar gerçekleştirilememektedir. Ayrıca, hatasız kişi ve müesseseler düşünülemediğine göre, idam cezasının infazından sonra anlaşılacak herhangi bir hatanın böylece telafisi de mümkün olmayacaktır.

İnsanoğlu'nun idam cezasından yana olmadığı da bilinen bir gerçektir. Nitekim, ülkemizde idamın insanlık dışı bulunarak, alenen infazının kaldırılması bu tepkinin açık bir ifadesidir. Toplumların cellatlar hakkında duyduğu nefreti de böylece değerlendirmek doğru olacaktır. Nasıl ki, kanserin bir ülkeye girmesini önlemek için kanserli hastaları yoketmek yoluna gidilmiyor ise ve yine nasıl ki veba, kolera v.s. salgın hastalığa tutulmuş bir kişiyi ortadan kaldırma yoluyla ülkenin salgın hastalığa karşı korunması düşünülüyor ise, suçlu sayılan kişiyi öldürmekle suçlu tedavi, toplum korunmuş olmayacaktır. Devlet, hasta bir kişiyi nasıl öldürmüyor, onu tedavi ederek topluma kazandırmak istiyor ise, aynı biçimde, suçlu bir kişiyi de öldürerek değil, onu tedavi ederek topluma yeniden kazandırmalıdır. Ve yine devlet, öncelikle suçu ve suçluluğu yaratan koşulları ortadan kaldırmalıdır.

Politik suçlara gelince, kimin haklı kimin haksız olduğu koşullara göre değişmektedir. Kurulu düzene başkaldırıp, başarısız kaldığı için asi bir kişi sayılan suçlu da, tıpkı kendisini suçlayanlar gibi ülkesine yararlı olmak iddiasındadır. Öte yandan, politik suçlarda ortak suçlulardan bazılarının idama, bazılarının hapis cezasına çarptırılıp! bonradan affedilmeleri, uygulamada telafisi mümkün olmayan hukuki çelişiklere yol açmaktadır.

Yukarıdaki nedenlerle, Türk Ceza Kanunundaki mevcut idam cezalarının müebbed hapse çevrilmesi, insanlık, adalet ve Anayasa ilkeleriyle bağdaşmaktan da ötede, bu konuda varılmak istenen amaca daha-da uygun düşmektedir.

KANUN TEKLİFİ

İdam cezalarının kaldırılması hakkında kanun teklifi:

1. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 11, 32, 43, 47, 50, 51; 54; 55; 59; 61, 62, 64, 65, 66, 70, 102, 112, 118, 125, 126, 127, 129, 131, 132, 133, 136, 137, 138, 141, 146, 147, 149, 152, 156, 217,285,286,403,406,407, 418, 450' ve 499 uncu maddelerinde-zikredilen idam cezaları kaldırılmış ve bu cezalar müebbed hapse çevrilmiştir.

2. Türk Ceza Kanunu'nun idam cezasının infazına müteallik 12 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

3. Bu kanun yayın tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

4. Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Bilimsel yönden tartışması en az iki yüzyıldır süregelen ölüm cezasını meşru sayan düşünürler-kr yüzyılımızda sayıları yok denecek kadar azdır - savlarını «zaruret kavramı ile açıklamaya çalışmakta ve toplumu korumak için bu cezayı gerekli görmekte-dirler. Ne var ki, «Acı, kan ve ölüm milletlerin yaşaması için şarttır» (Vera) gibi duygusal ve hatta fanatik düşüncelerden tutunuz da, «Ölüm cezası doğada vardır. Başkasının ölümü kesin olarak gerekli ise bu ölüm haklıdır» (Ferri) şeklindeki faydacı bakışlara kadar hiç bir izah tarzı, ölüm cezasını meşru göstermeye yetemez. «Zaruret kavramı, ampirik-ya da faydacı-bir ölçüdür. Bu ölçünün ölüm cezası kadar vahim bir hali meşru kılmasına imkân yoktur... Ölüm cezasındaki kesinliği, fayda, zaruret gibi izafi unsurlarla açıklamak olanaksızdır.» (Faruk Erem Ölüm Cezası, 1962, Ankara).

Pons'a göre «Ölüm Cezası, zayıf bir Devletin kuvvet gösterisidir. Devlet, öldürmekten başka şekilde suçu önleyemediğini her infazda itiraf etmiş demektir.» (La peine de Mort-opinions deş criminalistes russes-Faruk Erem, a.g.e.)

Ölüm cezasının «müstakbel suçlu»ları korkutarak genel önleme özelliği gösterdiği savına gelince:

Gerek Yüzyıllardır süregelen uygulamada bu cezayı gerektiren suçlarda hiçbir azalma olmaması, gerekse bütün ülkelerde intihar sayısının ölüm cezası infazından çok fazla olması, ölüm korkusunun suçu önleyiciliği konusunda kuşku yaratmaktadır. Ölüm cezasından asıl korkanlar, bu ağır sorumluluğu taşıyamayan hakim, savcı ve müdafilerdir. (Bak: Faruk Erem, a.g.e.)

Ceza hukuku tekniği yönünden, iyi bir ceza, hata halinde geri alınabilir olmalıdır. (Bak: Faruk Erem, a.g.e.) Garraud, bir Fransız ağır ceza mahkemesi hakimlerinin, haksız yere idam edilen bir sanık yüzünden yüz sene siyah elbise ile mahkemeye çıktıklarını nakleder. Ama bu asil (!) jest, 'suçsuzun kemiklerini avutabilmiş midir, bilemeyiz.

Gene teknik yönden iyi bir ceza, «içeriği tayin edilebilen» cezadır. Ölüm gibi esrarengiz bir olayın içeriği var mıdır? «Bütün insanların ortak mukadderatına ceza denemez» (Faruk Erem, a.g.e.)

Ölüm cezasının bir ahlak örneği, bir ibret olduğu görüşüne de 'deginelim. Tam aksine bu ceza, halkın ahlakını yıpratır, vahşeti ve kana susamayı kıskırtır, intikam duygusunu körükler. (Bak, Faruk Erem, a.g.e.)

«Bir cezanın meşruluğu, uygulandığı devrin insanlık duyguları göz önüne alınmadan tayin edilemez... Kanunlar, insanlara aklın ve vicdanın hakimiyetini sağlamalıdır. Ölüm cezası veren kanunlarda bu özellik yoktur.» (Faruk Erem, a.g.e.). Soyluların idam edilemediği ortaçağ Fransa'sı ile, suçların ekonomik çıkmazlardan doğduğu çağımız ülkeleri arasında pek büyük bir fark olmasa gerekir.

Sn. Kargılı'nın teklifinde belirtilen bir hususa açıklık getirmek isteriz. Bizce suçlu, tedavisi gereken bir hasta gibi nitelendirilemez. Suçlu, olsa olsa toplumsal hastalıkların yüzeydeki yansımasıdır.

Özetleyecek olursak:

ÇAĞDAŞ CEZA HUKUKU VE YAŞADIĞIMIZ DÖNEM AÇISINDAN ÖLÜM CEZALARI:

- Ölümün bir doğa kanunu olması ve toplumun, vermediği bir şeyi (yaşama hakkını) almaya hak ve yetkisi bulunmadığı,
- Adli hata imkânını taşıdığı ve bu halde geri dönme olanağı kalmadığı,
- Suça engel olamadığı, önleme niteliğini taşımadığı,
- «Takdire bağlı indirme sebebi» açısından, hakimın dünya görüşü ve düşünce yapısına göre değişebildiği ve bu nedenle eşitsizlik yarattığı,
- Ölüm cezasına konu olan suçların yaşanan dönemin anlayışına göre saptanması ve değerlendirilmesindeki çok tehlikeli sonuçların, o günün koşullarına ve bireysel eğilimlere veya çeşitli baskılara göre kısa bir süre sonra yakınmalara neden olabilecek olup binilerin, onarı¹ması olanaksız uygulamalara yol açabileceği nedeniyle

ÖZELLİKLE SİYASAL SUÇLAR BAKIMINDAN ÖLÜM CEZASI :

- Siyasal davranış ve eylemlerin, haklılık-haksızlık konusunda değişir niteliği olması,
- Bu konuda Kamu oyunun da aynı özelliği taşıması, onun da bu davranışlar karşısında değişik tepkilere sahip olması,
  - Kendilerini cezalandıranlar gibi, siyasi suçlular da toplumu doğru gelişme çizgisine sokma iddia ve çabasında buldukları,
  - Adi suçlarda olduğu gibi siyasi suçlarda da ölüm cezasının «önleme niteliği»ne sahip olmadığı açık bulunduğu nedeniyle, **ölüm cezası çağdaş uygarlık anlayışına, hukuk bilimine aykırı düşmekte ve ilkel bir anlayışı yansıtmaktadır.**

DURUM, ANAYASAMIZ AÇISINDAN DA BÖYLEDİR:

- Anayasamıza göre yaşama hakkı mutlak ve kanunla ancak kayıtlanabilir,
- insan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza konulamaz;
- Kanun, bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamaz. Oysa ölüm cezası, yaşama hakkının kaldırılmasından başka bir şey değildir ve ölüm cezası, özünde Anayasamıza aykırıdır. «Toplum, bir insanı, kişiliğini yok eden bir cezaya çarptıramaz.»
- Türk Ceza Kanunu'nun alındığı (1889) tarihli İtalyan Ceza Kanunu ölüm cezasını kapsamamakta idi. Mussolini döneminde 25.10.1925 tarihli kanun, siyasi suçlulara ölüm cezası verilmesi esasını kabul etmiş ve 1930 sayılı Ceza Kanunu ise adi suçlar için de ölüm cezasına cevaz

vermişti. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İtalya'da ölüm cezası, tamamen kaldırılmıştır.

21.12.1937 tarihli İsviçre Federal Ceza Kanunu,

Arjantin Cumhuriyeti,

1870'de Hollanda,

1902'de Norveç,

1921'de İsveç,

1930'da Danimarka ölüm cezasını kaldırmışlardır.

Bir kısım ülkeler Ceza Kanunlarında ölüm cezasını kabul ettikleri halde uygulamadan kaldırmışlardır. Örneğin 1861 tarihli Belçika Ceza Kanunu'nda ölüm cezası mevcut olmasına rağmen 1862 tarihinden beri bu ülkede hiç bir ölüm cezası infaz edilmemiştir.

Yaşadığımız dönemde Franko İspanya'sı ve Salazar Portekiz'i de ölüm - cezasını kaldırmışlardır.

Odamız, Sayın Kargılı'nın önerisini yukardaki nedenlerle destekler, bu uğurda çaba harcamanın uygar ve insancıl bir görev olduğunu kamu oyuna açıklar.

Elektrik Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu

Bir Arkadaşımızı Kaybettik

Eskişehir PTT Bölge Bas Müdür Muavini Abdülkadir Doğan, geçirdiği mide ameliyatı sırasında beyin damarlarının tıkanması sonucu 12 Kasım 1971 günü hayata gözlerini yumdu.

Doğan, 1926 yılında Midyat'da doğmuş, Ankara Sanat Enstitüsü Elektrik Bölümü'nden sonra 1949'de Yıldız Teknik Okulunu bitirmiş ve PTT'ye girmişti. Görevinin yanısıra Doğan, 1959-1960 yıllarında Yüksek İhtisasını da tamamlamıştı.

Arkadaşları ve çevresi tarafından çok sevilen ve sayılan Abdülkadir Doğan, Evli ve 6 çocuk babası idi.

Kendisini saygıyla anar, ailesine ve yakınlarına baş sağlığı dileriz.